

ปัจจัยในการกำหนดการจัดสรรงบประมาณรายจ่าย ของกรุงเทพมหานคร

ศาสตรา สุดสวัสดิ์*

บทคัดย่อ

งานศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณรายจ่ายที่จัดสรรโดยตรงไปยังสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครกับระดับความยากจนในแต่ละเขตพื้นที่ นอกจากนี้ยังศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่กำหนดการจัดสรรงบประมาณของกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาที่ได้พบว่า การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายของกรุงเทพมหานครไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความยากจน แต่มีความสัมพันธ์กับจำนวนประชากร ขนาดพื้นที่ และสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังพบว่า พื้นที่กลุ่มเขตเมืองได้รับการจัดสรรงบประมาณสูงกว่าพื้นที่กลุ่มเขตชนบท สำหรับพรรคการเมืองที่สมาชิกสภากรุงเทพมหานครสังกัดอยู่ การศึกษานี้ไม่พบว่ามีอิทธิพลต่อการจัดสรรงบประมาณของกรุงเทพมหานคร

ABSTRACT

This study empirically investigates the relationship between poverty and a local government budget allocation, in which the Bangkok Metropolitan Administration (BMA) allocates its budget directly to each of Bangkok districts. In addition, the factors determinants of the BMA budget

---

* อาจารย์ประจำคณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

poverty and the budget allocation. However, the budget allocation is found to be determined by the size of population, area, and the ratio of elder population. Besides, urban districts are found to receive higher budget compared with rural districts. Finally, the party of each elected BMA councilor does not find to influence the BMA budget allocation.

Keywords: Local government; Expenditure; Poverty; Bangkok.

E-mail address: sasatra@nida.ac.th.

คำนำ

หนึ่งในปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่เผชิญอยู่ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตคือ ปัญหาความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันทางด้านรายได้ของประชากร ปัญหาเหล่านี้นับว่าเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ดังที่เห็นได้จากการที่ปัญหาเหล่านี้ถูกกล่าวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นับตั้งแต่ฉบับที่ 3 เป็นต้นมา ซึ่งรัฐบาลทั้งในระดับส่วนภูมิภาคและระดับท้องถิ่นต่างกำหนดไว้เป้าหมายที่จะต้องริบดำเนินการแก้ไขในทุกยุคทุกสมัย

เครื่องมือสำคัญของภาครัฐที่สามารถใช้ในการกำกับดูแล แก้ไข หรือบรรเทาปัญหาเหล่านี้ให้ลดลงได้คือ นโยบายทางด้านการคลัง ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ นโยบายทางด้านภาษี (Tax policy) และ นโยบายทางด้านรายจ่าย (Expenditure policy) ซึ่งนโยบายทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวล้วนมีอิทธิพลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ของคนไทย เช่น การใช้นโยบายภาษีอัตราก้าวหน้า (Progressive tax policy) ที่มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการมุ่งเก็บภาษีคนรวยในสัดส่วนที่สูงกว่าคนจน ในขณะที่ถ่วงกันนโยบายของรัฐ เช่น โครงการลดและพักชำระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อย โครงการสุขภาพถ้วนหน้า ต่างก็เป็นนโยบายทางด้านรายจ่ายของรัฐที่มุ่งเน้นในการช่วยเหลือบรรเทาปัญหาความยากจนของคนชั้นรากหญ้าให้ลดลง ซึ่งหากนโยบายของรัฐมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ก็จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของคนไทยให้ลดลงได้

แม้ว่าภาครัฐจะกำหนดนโยบาย ที่จะช่วยลดปัญหาความยากจนของคนไทยให้หมดสิ้นไป แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่า ทั้งปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันต่างก็ยังมีอยู่

และไม่ได้ลดน้อยลงไปจากเดิม ผลที่พบดังกล่าวก่อให้เกิดความสงสัยถึงการกำหนดนโยบายต่างๆ ของภาครัฐ ว่าสามารถแก้ไขปัญหาความยากจน หรือความไม่เท่าเทียมกันของคนไทย ได้จริงหรือไม่

งานศึกษาในอดีตที่ผ่านมา เช่น เมธี ครองแก้ว (2522) และ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2542) ศึกษาถึงผลกระทบของนโยบายทางด้านภาษี และนโยบายทางด้านรายจ่ายของรัฐบาลไทย ที่มีต่อปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของคนไทย ผลการศึกษาพบว่า สำหรับนโยบายทางด้านภาษีมีเพียงภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีผลในลักษณะที่เป็นอัตราก้าวหน้า ในขณะที่ระบบภาษีอื่นๆ กลับพบว่ามีลักษณะที่เป็นอัตราภาษีแบบถดถอย (Regressive tax policy) เช่นเดียวกันกับนโยบายทางด้านรายจ่ายของภาครัฐ ที่ผลวิจัยที่ผ่านมาพบว่า มีผลช่วยเหลือคนรวยมากกว่าคนจน

แม้ว่าจะมีงานศึกษาเป็นจำนวนมากที่ศึกษาถึงผลกระทบของนโยบายภาครัฐ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมุ่งศึกษาถึงผลกระทบของนโยบายที่มีในระดับมหภาคเป็นสำคัญ งานศึกษาที่มุ่งเน้นในเรื่องนโยบายระดับเขตในแต่ละพื้นที่จังหวัดกลับพบว่ามีไม่มากนักในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานศึกษาในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครที่เป็นเมืองหลวงและเป็นเขตพื้นที่ทางเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ

ดังนั้นวัตถุประสงค์สำคัญของงานศึกษานี้คือ เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการใช้จ่ายของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานครที่มีต่อระดับความยากจนของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่กำหนดการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายไปยังสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร เช่น ระดับความยากจนของประชาชนในแต่ละเขตพื้นที่ เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่กรุงเทพมหานครใช้ในการพิจารณาในการตั้งงบประมาณจัดสรรหรือไม่ หรือพรรคการเมืองที่สมาชิกสภากรุงเทพมหานครสังกัดมีอิทธิพลต่อการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแต่ละเขตพื้นที่หรือไม่ ผลที่ได้จากการศึกษานี้จะชี้ให้เห็นถึง หลักการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายที่ดำเนินมาของกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นถึงประสิทธิผลจากการใช้จ่ายของกรุงเทพมหานครที่มีต่อการบรรเทาปัญหาความยากจนของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

งานศึกษาได้แบบแยกส่วนต่างๆ ออกด้วยกันดังนี้ คือ ส่วนที่ 2 เป็นการกล่าวถึงสถานะทั่วไปของกรุงเทพมหานคร โดยจะเป็นการวิเคราะห์จากข้อมูลทุติยภูมิในเรื่องการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายที่ผ่านมาที่จัดสรรโดยตรงไปแต่ละสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร และสถานะความยากจนของกรุงเทพมหานคร ในส่วนที่ 3 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสรร

งบประมาณรายจ่ายแก่แต่ละสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครกับระดับความยากจนของคนกรุงเทพฯ ส่วนที่ 4 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์ถึงปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายของกรุงเทพมหานคร ส่วนสุดท้ายในส่วนที่ 5 เป็นการสรุปผลการศึกษาที่สำคัญที่พบในการศึกษานี้ รวมถึงการนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน รวมถึงผู้บริหารของกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

สถานะทั่วไปของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและเมืองหลวงของประเทศไทย โดยมีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 1,562.2 ตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ. 2548 ประชากรในกรุงเทพมหานครมีทั้งสิ้นกว่า 5.6 ล้านคน ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 9.1 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศไทย 62.4 ล้านคน สำหรับพื้นที่เขตปกครองถูกแบ่งออกเป็น 50 เขต 160 แขวง ซึ่งกรุงเทพมหานครได้จัดแบ่งกลุ่มเขตตามลักษณะของพื้นที่เขตที่มีลักษณะใกล้เคียงกันออกเป็น 12 กลุ่มเขต ตามรายละเอียดที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 1

สำหรับงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ของกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสำนักงานเขต มีงบประมาณรายจ่ายทั้งสิ้นประมาณ 8,800 ล้านบาท โดยเขตจตุจักรได้รับการจัดสรรงบประมาณมากที่สุด 246 ล้านบาท ในขณะที่เขตสัมพันธวงศ์ได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยที่สุด ประมาณ 113 ล้านบาท เมื่อพิจารณาการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายตามการจำแนกกลุ่มเขตของกรุงเทพมหานคร (แผนภูมิที่ 1) พบว่า กลุ่มเขตวิภาวดี เป็นกลุ่มเขตที่ได้รับงบประมาณรายจ่ายจากกรุงเทพฯ สูงที่สุดคือ 1127.6 ล้านบาท ซึ่งกลุ่มเขตวิภาวดีประกอบด้วย 6 เขต คือ เขตบางซื่อ เขตจตุจักร เขตพญาไท เขตราชเทวี เขตดินแดง และเขตห้วยขวาง โดยมีพื้นที่รวมกันทั้งสิ้น 84.56 ตารางกิโลเมตร เนื่องจากเป็นกลุ่มเขตเศรษฐกิจใหม่ แหล่งจ้างงาน ย่านการค้าและการบริการที่สำคัญ อีกทั้งยังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่มีประชากรอยู่กันอย่างหนาแน่น โดยจตุจักรจัดเป็นย่านธุรกิจใหม่ กระจุกตัวตามแนวถนนวิภาวดีและถนนรัชดาภิเษก ในขณะที่เขตราชเทวีจะมีการพัฒนาของศูนย์คมนาคม (ศูนย์มักกะสัน) และจุดออก Boarding pass เข้าสู่สนามบินสุวรรณภูมิ เขตพญาไทเป็นเขตที่มีที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก และเป็นที่ตั้งของอาคารสำนักงาน เขตดินแดงเป็นย่านสถานที่ราชการและที่อยู่อาศัย

หนาแน่น และเขตห้วยขวางเป็นเขตที่อยู่อาศัยหนาแน่น และเป็นย่านสถานบันเทิง ด้วยลักษณะของกลุ่มเขตที่มีประชากรอยู่กันอย่างหนาแน่น จึงคาดว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้มีการจัดสรรงบประมาณไปยังพื้นที่เขตนี้ค่อนข้างมาก

ในขณะที่เดียวกันกลุ่มเขตสุวินทวงศ์ซึ่งประกอบไปด้วย 2 เขต คือเขตคลองสามวา และเขตหนองจอก มีพื้นที่รวม 346.94 ตารางกิโลเมตร เป็นกลุ่มเขตที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายต่ำที่สุดเพียง 393.4 ล้านบาท ทั้งนี้เนื่องจาก กลุ่มเขตสุวินทวงศ์เป็นกลุ่มเขตเป็นที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมดี ผสมผสานกับยังเป็นเขตพื้นที่ทำเกษตรกรรมอยู่ จึงทำให้การจัดสรรงบประมาณมีไม่มากนัก ทั้งที่มีพื้นที่กลุ่มเขตค่อนข้างมากแต่ความหนาแน่นของประชากรค่อนข้างน้อย โดยในปัจจุบันกลุ่มเขตสุวินทวงศ์ได้มีโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะทำให้ความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในอนาคตอันใกล้

เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของงบประมาณรายจ่ายต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร และสัดส่วนของงบประมาณรายจ่ายต่อหัวประชากรในกลุ่มเขตต่างๆ พบว่ากลุ่มเขตรัตนโกสินทร์เป็นกลุ่มที่ได้รับสัดส่วนของงบประมาณรายจ่ายต่อพื้นที่และสัดส่วนงบประมาณรายจ่ายต่อหัวประชากร สูงที่สุด คือ 32.17 ล้านบาทต่อ 1 ตารางกิโลเมตร และ 2242.96 บาทต่อหัวประชากร ตามลำดับ ซึ่งกลุ่มเขตรัตนโกสินทร์มีขนาดพื้นที่รวม 19.5 ตารางกิโลเมตร ประกอบไปด้วย 4 เขต คือ เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตดุสิต มีประชากรรวม 334,182 คน กลุ่มเขตอนุรัถย์เมืองเก่ากรุงรัตนโกสินทร์ เขตดุสิตยังเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ และย่านสำเพ็ง พาหุรัด เยาวราช โขมโหฬาร ซึ่งเป็นย่านธุรกิจพาณิชย์กรรม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม

สำหรับกลุ่มเขตที่ได้รับสัดส่วนของงบประมาณรายจ่ายต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตรที่ต่ำที่สุดนั้น คือ กลุ่มเขตสุวินทวงศ์ คือได้รับสัดส่วนของงบประมาณรายจ่าย 1.13 ล้านบาทต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร และกลุ่มเขตที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายต่อจำนวนหัวประชากรที่ต่ำที่สุดนั้น คือ กลุ่มเขตพระนครเหนือ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 กลุ่มเขต เขตบางเขน เขตหลักสี่ เขตดอนเมือง เขตสายไหม และเขตลาดพร้าว แม้ว่าจะเป็นเขตที่อยู่อาศัยรองรับการขยายตัวของตัวเมืองด้านตะวันออกตอนเหนือ แต่ในปัจจุบันที่อยู่อาศัยมีความหนาแน่นน้อย และจากการย้ายสนามบินดอนเมือง ทำให้บทบาทของพื้นที่เขตเปลี่ยนไป ซึ่งอาจส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณมายังเขตพื้นที่ดังกล่าวจึงมีค่อนข้างน้อย

สำหรับสภาวะทางเศรษฐกิจและสถานะความยากจนของกรุงเทพมหานครพบว่า รายได้ต่อครัวเรือนต่อเดือนโดยเฉลี่ยของคนกรุงเทพฯอยู่ที่ประมาณ 30,000 บาท ในปี พ.ศ. 2547 โดยรายได้มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (แผนภูมิที่ 2) ในขณะเดียวกันสัดส่วนคนจนเมื่อพิจารณาทางด้านรายได้กลับไม่มีแนวโน้มที่ดีขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2547 สัดส่วนคนจนต่อจำนวนประชากรทั้งหมดในกรุงเทพมหานครอยู่ที่ร้อยละ 1.64 หรือมากกว่า 90,000 คน ซึ่งจำนวนคนจนที่มีมากในขณะนี้ ชี้ให้เห็นถึงปัญหาสำคัญที่กรุงเทพมหานครกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการกำหนดนโยบายบริหารงาน โดยเฉพาะนโยบายการคลังทางด้านรายจ่ายของกรุงเทพมหานครที่จะมีส่วนช่วยบรรเทาสัดส่วนของคนจนในกรุงเทพมหานครให้ลดน้อยลงกว่าเดิม

ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายกับระดับความยากจน

ดังที่กล่าวแล้วข้างต้นความยากจนเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่จำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ดังที่ปรากฏอยู่ในแผนการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลในทุกยุคทุกสมัย รัฐบาลทั้งในระดับส่วนกลางและในระดับท้องถิ่นต่างมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในพื้นที่ให้ลดลงได้ สำหรับการศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่ง เป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแต่ละเขตพื้นที่กับระดับความยากจนของคนกรุงเทพฯ

ข้อมูลงบประมาณรายจ่าย (Budget) ในแต่ละเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานครได้จากฐานข้อมูลในเวปไซต์ของกรุงเทพมหานคร¹ สำหรับข้อมูลความยากจน การศึกษานี้ใช้ข้อมูลแผนที่ความยากจนของประเทศไทย (Thailand Poverty Maps) ที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และธนาคารโลก ได้ร่วมจัดทำขึ้น โดยแผนที่ความยากจนประกอบด้วยตัวชี้วัดความยากจนของเขตเมือง และเขตชนบท ซึ่ง

---

¹ ดูได้จาก www.bma.go.th/info

มีตัวชี้วัดทั้งในมิติรายได้และมิติค่าใช้จ่าย เมื่อพิจารณาเฉพาะตัวชี้วัดระดับความยากจน (ไม่รวมตัวชี้วัดความไม่เท่าเทียมกันทางด้านรายได้หรือรายจ่าย) มีตัวชี้วัดรวมทั้งสิ้น 8 ตัวชี้วัด ดังนี้²

มิติรายได้ (4 ตัวชี้วัด)

- รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือน (ypov1)
- สัดส่วนคนจน (ypov2)
- ช่องว่างความยากจน (ypov3)
- ความรุนแรงของปัญหาความยากจน (ypov4)

มิติค่าใช้จ่าย (4 ตัวชี้วัด)

- ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อเดือน (epov1)
- สัดส่วนคนจน (epov2)
- ช่องว่างความยากจน (epov3)
- ความรุนแรงของปัญหาความยากจน (epov4)

เนื่องจากไม่มีตัวชี้วัดใด ที่สามารถวัดความยากจนได้ครบทุกด้านอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ การพิจารณาเลือกใช้ตัวชี้วัดความยากจนในการศึกษานี้ จึงควรใช้ตัวชี้วัดทั้งทางด้านมิติค่าใช้จ่ายและทางด้านมิติรายได้ควบคู่กันไป ดังนั้นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณรายจ่ายในแต่ละเขตพื้นที่กับตัวชี้วัดความยากจนทั้ง 8 ตัวชี้วัด แต่ทั้งนี้จากความจำกัดของข้อมูลตัวชี้วัดความยากจนที่ปัจจุบันมีเพียงข้อมูลในปี พ.ศ. 2547 เท่านั้น ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาส่วนนี้จึงเป็นข้อมูลตัดขวาง (Cross sectional data) ของ 50 เขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร

จากความจำกัดของข้อมูลระดับเขตที่มีในปัจจุบัน จึงทำให้เกิดความจำกัดมากในการเลือกตัวแปรที่จะนำมาใช้อธิบายระดับความยากจนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังนั้นแบบจำลองพื้นฐานที่ใช้ในการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณรายจ่ายในแต่ละเขตพื้นที่ i กับตัวชี้วัดความยากจน จึงมีลักษณะแบบง่าย ดังนี้

---

² สำหรับรายละเอียดของตัวชี้วัดความยากจน สามารถดูได้จาก *ความรู้เกี่ยวกับแผนที่ความยากจนของประเทศไทย* จัดทำโดยสำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

$$POV_i = \alpha_0 + \alpha_1 \log(Budget_i) + \sum_{j=1}^{11} \alpha_{2j} Dummy_j + \varepsilon_i$$

โดย POV = ตัวชี้วัดความยากจนที่มี 8 ตัวชี้วัด

$Budget$ = การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในเขต i ของกรุงเทพมหานคร

$Dummy$ = ตัวแปรหุ่นของ 11 กลุ่มเขต โดยมีค่าเท่ากับ 1 ถ้าเขต i อยู่ในกลุ่มเขตพื้นที่ j และมีค่าเท่ากับ 0 ถ้าไม่อยู่ในกลุ่มเขตพื้นที่ j ²

นอกจากนี้ α คือ ค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปร และ ε คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

สมมติฐานของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแต่ละเขตพื้นที่กับตัวแปรตัวชี้วัดความยากจน 8 ตัวชี้วัดเป็นดังนี้ หากการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายในการมุ่งลดปัญหาความยากจนของประชากรในกรุงเทพมหานครเป็นสิ่งสำคัญ การเพิ่มขึ้นของงบประมาณรายจ่ายในแต่ละเขตพื้นที่จะส่งผลทำให้ความยากจนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครลดลงจากเดิม หรือค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปร α_1 ที่ประมาณได้จะมีเครื่องหมายสำคัญทางสถิติ สำหรับตัวแปรหุ่นที่นำมาใส่ในแบบจำลอง มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อใช้ในการวัดลักษณะของความยากจนที่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มเขตแต่เดิม เช่น ลักษณะของพื้นที่ชนบทที่คาดว่าจะมีปัญหาคความยากจนมากกว่าพื้นที่ในเมือง เป็นต้น

สำหรับวิธีการประมาณค่าแบบจำลอง การศึกษานี้ใช้วิธีการประมาณค่าแบบ Ordinary Least Square (OLS) โดยผลจากแบบจำลองที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 2 ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาคือสำคัญได้ดังนี้

ผลที่ได้จากแบบจำลอง ไม่พบว่าการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแต่ละเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์ทางสถิติที่มีนัยสำคัญ ที่จะมีส่วนช่วยลดความยากจนแต่ละเขตพื้นที่ให้ลดน้อยลงจากเดิม ผลที่ได้ในส่วนนี้ชี้ให้เห็นว่า งบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรไปยังแต่ละสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร ไม่ได้มีส่วนช่วยทำให้ปัญหาคความยากจนของชาวกรุงเทพมหานครลดน้อยลง

---

² สำหรับตัวแปร $Dummy$ ผู้ศึกษาได้ทำการละตัวแปรหุ่นของกลุ่มเขตสนามชัยออกจากแบบจำลอง เพื่อแก้ปัญหา Perfect collinearity ที่จะเกิดขึ้น

สำหรับตัวแปรหุ่น *Dummy* ผลที่ได้จากแบบจำลองก่อนข้างสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำหรับตัวแปรตัวชี้วัดความยากจนที่วัดในมิติรายได้ (*y pov*) กลุ่มเขตเมือง เช่น กลุ่มเขตรัตนโกสินทร์ กลุ่มเขตลุมพินี มีปัญหาความยากจนน้อยกว่า กลุ่มเขตชนบท เช่น กลุ่มเขตสนามชัย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า หากใช้ตัวชี้วัดความยากจนที่วัดในมิติรายจ่าย (*e pov*) ผลที่ได้จากแบบจำลองกลับมีทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ กลุ่มเขตเมืองมีปัญหาความยากจนที่รุนแรงกว่ากลุ่มเขตชนบท ซึ่งผลที่ได้ในส่วนนี้มีความน่าสนใจอยู่มาก

ปัจจัยกำหนดการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายของกรุงเทพมหานคร

ในส่วนนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่กรุงเทพมหานครใช้ในการกำหนดการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแต่ละเขตพื้นที่ โดยผลที่ได้จากการศึกษานี้จะชี้ให้เห็นถึงแนวทางที่กรุงเทพมหานครใช้ในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายที่ผ่านมา

สำหรับปัจจัยที่สำคัญ รวมถึงสมมติฐานที่ผู้วิจัยคิดว่าเป็นตัวกำหนดการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) จำนวนประชากร (*Pop*) โดยพื้นที่เขตที่มีประชากรอยู่มาก น่าจะได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายมากกว่าพื้นที่เขตที่มีประชากรอยู่น้อย 2) ขนาดพื้นที่เขต (*Area*) โดยเขตที่มีพื้นที่มาก คาดว่าจะได้รับงบประมาณจัดสรรมากกว่าเขตที่มีพื้นที่น้อย 3) โครงสร้างอายุของประชากรในพื้นที่ โดยการศึกษานี้ได้เลือกใช้สัดส่วนของประชากรที่มีอายุอยู่ในช่วง 20 ถึง 59 ปี (*Age20-59*) ซึ่งเป็นประชากรในช่วงทำงาน และสัดส่วนของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป (*Age60andUp*) หรือวัยเกษียณอายุเข้าไปในแบบจำลอง โดยเขตที่มีสัดส่วนประชากรที่อยู่ในช่วงวัยเกษียณอายุมาก กรุงเทพมหานครอาจจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อช่วยเหลือประชากรผู้เกษียณอายุในทางกลับกัน หากพื้นที่ใดที่มีสัดส่วนประชากรในวัยทำงานมาก กรุงเทพมหานครอาจจัดสรรงบประมาณรายจ่ายน้อยกว่าพื้นที่ที่มีสัดส่วนประชากรในวัยทำงานน้อยกว่า เป็นต้น และ 4) พรรคการเมืองที่สมาชิกสภากรุงเทพมหานครสังกัดอยู่ (*Party*)

สำหรับตัวแปรพรรคการเมือง ผู้วิจัยต้องการทดสอบว่ามีอิทธิพลต่อการจัดสรรงบประมาณของกรุงเทพมหานครหรือไม่ ซึ่งถ้าหากมีจะเป็นลักษณะใด โดยผู้ศึกษาได้นำตัวแปรหุ่นของเขตที่สมาชิกสภากรุงเทพมหานครสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ และตัวแปรหุ่นของเขตที่สมาชิกสภากรุงเทพมหานครสังกัดพรรคไทยรักไทยเข้าไปในแบบจำลอง และเพื่อให้ง่ายต่อการกำหนดสมมติฐานของความสัมพันธ์

ของพรรคการเมืองต้องงบประมาณรายจ่าย การศึกษาได้กำหนดช่วงเวลาในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2545-2548 ซึ่งสภาชิกสภากรุงเทพมหานครในแต่ละพื้นที่เขตไม่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาดังกล่าว

เนื่องจากความจำกัดของข้อมูลระดับเขตที่มีในปัจจุบัน จึงทำให้การเลือกตัวแปรอิสระที่จะนำมาอธิบายการจัดสรรงบประมาณของกรุงเทพมหานครค่อนข้างจำกัด เช่น ผู้วิจัยไม่นำเอาตัวแปรวัดความยากจนเข้ามาอยู่ในแบบจำลองในส่วนนี้ เนื่องจากจะทำให้จำนวนข้อมูลลดลงไปมาก ซึ่งจะส่งผลทำให้ความแม่นยำของการประมาณการลดน้อยลงไป ด้วยข้อจำกัดในลักษณะดังกล่าว จึงทำให้แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษามีลักษณะดังนี้:

$$\log(\text{Budget}_{it}) = \alpha_0 + \alpha_1 \log(\text{Pop}_{it}) + \alpha_2 \log(\text{Area}_{it}) + \alpha_3 \text{Age}20 - 59_{it} + \alpha_4 \text{Age}60\text{andUp}_{it} \\ + \text{Party}_{it} + \beta_j + \gamma_t + \varepsilon_{it}$$

โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาส่วนนี้เป็นข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2548 โดยข้อมูลมีลักษณะเป็น Panel data ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่มีลักษณะเป็นตัดขวางและเป็นอนุกรมเวลาในเวลาเดียวกัน และเนื่องจากข้อมูลมีลักษณะเป็นอนุกรมเวลา ผู้วิจัยได้ทำการปรับข้อมูลงบประมาณรายจ่ายด้วยดัชนีราคาผู้บริโภค เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ไม่มีผลจากอัตราเงินเฟ้อในแต่ละปี ทั้งนี้ข้อมูลส่วนใหญ่ที่ใช้ในการศึกษาในส่วนนี้ได้จากฐานข้อมูลในเว็บไซต์ของกรุงเทพมหานคร

สำหรับวิธีการประมาณแบบจำลอง การศึกษาใช้วิธีการประมาณแบบ One-way fixed effect ที่ใส่ตัวแปรหุ่นของกลุ่มเขตพื้นที่ในแบบจำลอง และ Two-way fixed effect ที่ใส่ตัวแปรหุ่นของกลุ่มเขตพื้นที่ (β_j) และตัวแปรหุ่นของปี (γ_t) ไว้ในแบบจำลอง โดยการใส่ตัวแปรหุ่นของกลุ่มเขต ผู้ศึกษาได้ทำการละตัวแปรหุ่นของกลุ่มเขตสนามชัยออกจากแบบจำลอง และการใส่ตัวแปรหุ่นของปี ผู้ศึกษาได้ทำการละตัวแปรหุ่นในช่วงปี พ.ศ. 2542 โดยผลจากแบบจำลองสำหรับการประมาณแบบ One-way fixed effect ได้แสดงไว้ในตารางที่ 3 สำหรับผลจากการประมาณแบบ Two-way fixed effect ได้แสดงในตารางที่ 4

ผลการศึกษาที่ได้จากการประมาณแบบ One-way fixed effect และแบบ Two-way fixed effect มีผลที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นการวิเคราะห์ผลจากแบบจำลองในส่วนนี้จะอ้างอิงจากผลการประมาณการแบบ One-way fixed effect เป็นหลัก ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

เขตพื้นที่ที่มีประชากรเพิ่มขึ้น ผลจากแบบจำลองชี้ให้เห็นว่าจะได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่สูงขึ้น โดยหากประชากรในเขตเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 0.18-0.28 ในขณะที่เขตที่มีพื้นที่มาก ก็จะได้รับ การจัดสรรงบประมาณมากกว่าเขตที่มีพื้นที่น้อย โดยหากพื้นที่เขตเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้การจัดสรรงบประมาณในเขตนั้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.15-0.22

สำหรับตัวแปรโครงสร้างอายุประชากรพบว่า สัดส่วนประชากรในช่วงวัยเกษียณอายุมีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรการจัดสรรงบประมาณของกรุงเทพมหานคร โดยผลที่พบจากแบบจำลอง 3 และ 5 ชี้ว่า หากเขตที่มีสัดส่วนของประชากรในวัยเกษียณอายุเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 1 เขตพื้นที่นั้นจะได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.6-3.4 ในขณะที่ตัวแปรพรรคการเมืองที่สมาชิกสภากรุงเทพมหานครสังกัดอยู่ กลับไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรการจัดสรรงบประมาณแต่อย่างใด

สุดท้ายสำหรับตัวแปรหุ่นของกลุ่มเขต ผลที่ได้จากแบบจำลองชี้ให้เห็นว่า กรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับกลุ่มเขตเมืองมากกว่ากลุ่มเขตชนบท โดยหากกำหนดตัวแปรอื่นๆ เช่นจำนวนประชากรในแต่ละเขต ขนาดพื้นที่เขต เป็นค่าคงที่แล้ว กลุ่มเขตเมือง เช่น กลุ่มเขตรัตนโกสินทร์ กลุ่มเขตลุมพินี กลุ่มเขตวิภาวดี จะได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มเขตชนบท เช่น กลุ่มเขตสนามชัย กลุ่มเขตสุวินทวงศ์ เป็นต้น

สรุป

ผลการศึกษาที่ได้ชี้ให้เห็นว่า การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายของกรุงเทพมหานครเฉพาะในส่วนที่จัดสรรโดยตรงไปตามสำนักงานเขต ไม่พบความสัมพันธ์ทางสถิติกับระดับความยากจนในแต่ละพื้นที่เขตของกรุงเทพมหานคร แต่กลับพบว่า การจัดสรรงบประมาณดังกล่าวขึ้นอยู่กับปัจจัยจำนวนประชากร ขนาดพื้นที่ และสัดส่วนประชากรผู้อยู่ในวัยเกษียณอายุ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า พื้นที่กลุ่มเขต

ที่อยู่ในเมือง มีแนวโน้มที่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณในสัดส่วนที่สูงกว่าพื้นที่กลุ่มเขตที่อยู่ในชนบท สำหรับพรรคการเมืองที่สภาชิกสภากรุงเทพมหานครสังกัดอยู่ การศึกษานี้ไม่พบว่ามียุทธพลต่อการจัดสรรงบประมาณไปยังแต่ละสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด

แต่ทั้งนี้ งบประมาณรายจ่ายที่จัดสรรโดยตรงไปแต่ละสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร เป็นเพียงงบประมาณส่วนหนึ่งของการจัดสรรงบประมาณทั้งหมดของกรุงเทพมหานคร ดังนั้นแม้ว่าผลที่ได้จากการศึกษานี้จะชี้ว่า การจัดสรรงบประมาณไปยังสำนักงานเขตไม่มีความสัมพันธ์กับปัญหาความยากจนในแต่ละพื้นที่เขตก็ไม่ได้หมายความว่า กรุงเทพมหานครจะละเลยหรือไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาความยากจนในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้กรุงเทพมหานครอาจมีการจัดสรรงบประมาณในส่วนอื่นๆ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นในแต่ละเขตพื้นที่ ดังนั้นการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการศึกษานี้จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์อย่างระมัดระวังเป็นอย่างมาก

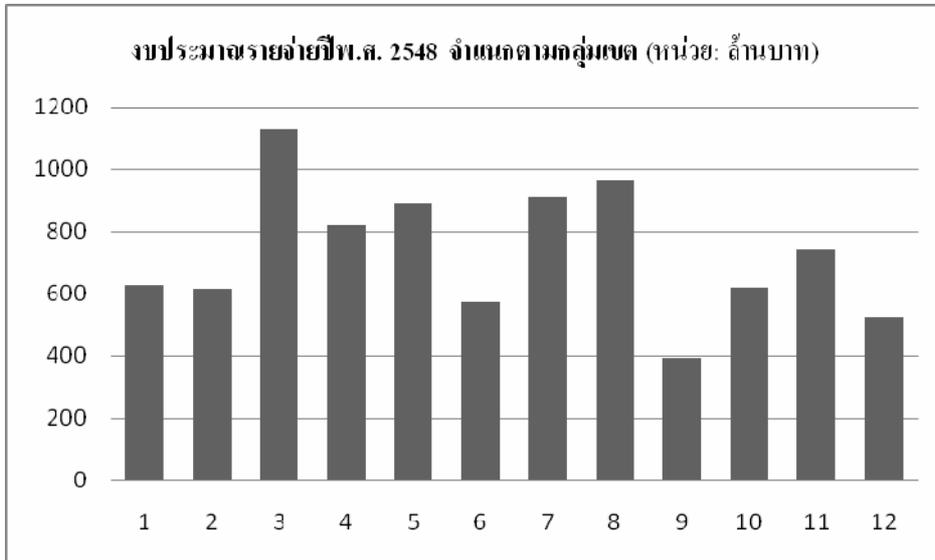
แม้ว่างานศึกษานี้จะมีข้อจำกัดของการศึกษาอยู่มาก ผู้วิจัยเชื่อว่า ผลการวิจัยนี้สามารถแสดงให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญต่างๆที่กรุงเทพมหานครใช้ในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแต่ละสำนักงานเขตที่ผ่านมา ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันที่ปัญหาความยากจนในกรุงเทพมหานครยังมีอยู่ การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายไปยังแต่ละสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน จะสามารถบรรเทาปัญหาความยากจนให้ลดน้อยลงได้ เพราะฉะนั้นข้อเสนอแนะทางนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนได้แก่ ระดับความยากจนควรเป็นหนึ่งในปัจจัยที่กรุงเทพมหานครเลือกใช้ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแต่ละเขตพื้นที่ นอกจากนี้กรุงเทพมหานครควรนำปัจจัยดังกล่าวมาใช้ในการพิจารณาประเมินผลงานในการปฏิบัติการของแต่ละสำนักงานเขต เพื่อให้การแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นไปอย่างจริงจังและสัมฤทธิ์ผล

เอกสารอ้างอิง

เมธี ครองแก้ว, 2522. “รายงานผลการวิจัย หมายเลข 15 ผลกระทบของระบบการคลังต่อการกระจายรายได้ของไทย”. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

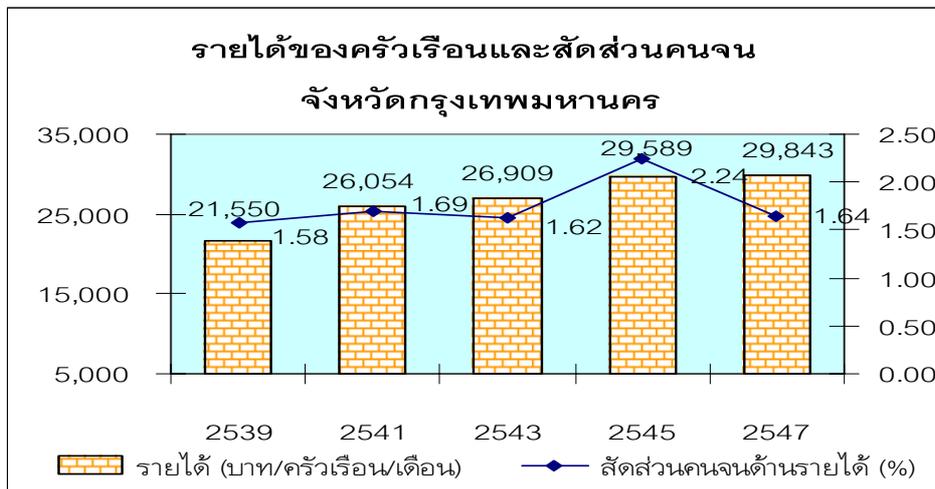
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2542. “โครงการศึกษา ลักษณะการกระจายภาระและประโยชน์ด้านการคลังและภาษีอากรของประเทศไทย ปี 2529-2539 ” เสนอต่อ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง.

แผนภูมิที่ 1 การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายของกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม 12 กลุ่มเขต

ที่มา: ข้อมูลจากกรุงเทพมหานคร

แผนภูมิที่ 2 รายได้ของครัวเรือนและสัดส่วนคนจน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปี 2539-2547

ที่มา: โครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 1 การแบ่งกลุ่มเขตตามการจำแนกของกรุงเทพมหานคร และงบประมาณรายจ่ายในปี พ.ศ. 2548

กลุ่มเขต	พื้นที่ (ตารางกม.)	จำนวนประชากร	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณต่อพื้นที่ (ล้านบาท)	งบประมาณต่อ หัวประชากร
1 กลุ่มเขตรัตน โกสินทร์	19.55	280,368	628.85	32.17	2242.94
1.1 พระนคร	5.54	67,357	189.3	34.17	2810.40
1.2 ป้อมปราบศัตรูพ่าย	1.93	60,001	129.31	67.00	2155.13
1.3 สัมพันธวงศ์	1.42	31,674	112.94	79.54	3565.70
1.4 ดุสิต	10.67	121,336	197.3	18.49	1626.06
หมายเหตุ กลุ่มเขตรัตนโกสินทร์เป็นเขตอนุรักษ์เมืองเก่ากรุงรัตนโกสินทร์ ศูนย์กลางการบริหารราชการ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม					
2 กลุ่มเขตลุมพินี	35.8	288,425	614.2	17.16	2129.50
2.1 ปทุมวัน	8.37	63,192	177.04	21.15	2801.62
2.2 บางรัก	5.54	50,023	129.25	23.33	2583.81
2.3 สาทร	9.33	95,089	145.76	15.62	1532.88
2.4 วัฒนา	12.57	80,121	162.15	12.90	2023.81
หมายเหตุ กลุ่มเขตลุมพินีเป็นเขตศูนย์กลางธุรกิจพานิชยกรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้					
3 กลุ่มวิภาวดี	84.56	720,204	1127.6	13.33	1565.67
3.1 บางซื่อ	11.55	151,788	191.15	16.55	1259.32
3.2 จตุจักร	32.91	169,113	246	7.47	1454.65
3.3 พญาไท	9.6	77,232	161.82	16.86	2095.25
3.4 ราชเทวี	7.13	99,827	154.67	21.69	1549.38
3.5 ดินแดง	8.35	146,031	200.94	24.06	1376.01
3.6 ห้วยขวาง	15.03	76,213	173.02	11.51	2270.22
หมายเหตุ กลุ่มเขตเศรษฐกิจ แหล่งจ้างงาน ศูนย์คมนาคม ย่านการค้าและบริการที่สำคัญ					

ที่มา: ข้อมูลจากกรุงเทพมหานคร คิดคำนวณโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 1 การแบ่งกลุ่มเขตตามการจำแนกของกรุงเทพมหานคร และงบประมาณรายจ่ายในปี พ.ศ. 2548 (ต่อจากหน้าที่แล้ว)

กลุ่มเขต	พื้นที่ (ตารางกม.)	จำนวนประชากร	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณต่อพื้นที่ (ล้านบาท)	งบประมาณต่อ หัวประชากร
4 กลุ่มเจ้าพระยา	73.35	517,391	818.96	11.17	1582.86
4.1 บางกอกแหลม	10.92	105,685	168.83	15.46	1597.48
4.2 ยานนาวา	16.66	88,556	166	9.96	1874.52
4.3 คลองเตย	12.99	122,919	186.7	14.37	1518.89
4.4 พระโขนง	13.99	98,564	139.03	9.94	1410.56
4.5 บางนา	18.79	101,667	158.41	8.43	1558.13
หมายเหตุ กลุ่มเขตเศรษฐกิจใหม่ รองรับการพัฒนาตามแนววงแหวนอุตสาหกรรม เช่นย่านธุรกิจการค้า					
5 กลุ่มกรุงธนบุรี	44.36	548,817	887.05	20.00	1616.29
5.1 บางพลัด	11.63	108,597	162.21	13.95	1493.69
5.2 บางกอกน้อย	11.94	133,669	223.63	18.73	1673.01
5.3 บางกอกใหญ่	6.18	81,727	138.47	22.41	1694.30
5.4 ธนบุรี	8.55	136,971	200.19	23.41	1461.55
5.5 คลองสาน	6.05	87,853	162.55	26.87	1850.25
หมายเหตุ กลุ่มเขตอนุรักษ์เมืองเก่ากรุงธนบุรี แหล่งวิถีชีวิตชุมชนดั้งเดิม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม					
6 กลุ่มตากสิน	59.88	397,512	571.62	9.55	1437.99
6.1 ภาษีเจริญ	17.83	136,240	196.02	10.99	1438.78
6.2 จอมทอง	26.27	167,175	208.5	7.94	1247.20
6.3 ราษฎร์บูรณะ	15.78	94,097	167.1	10.59	1775.83
หมายเหตุ กลุ่มเขตเศรษฐกิจ แหล่งจ้างงานใหม่ รองรับศูนย์กลางคมนาคมกรุงเทพฯ ด้านใต้					

ที่มา: ข้อมูลจากกรุงเทพมหานคร คัดคำนวณโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 1 การแบ่งกลุ่มเขตตามการจำแนกของกรุงเทพมหานคร และงบประมาณรายจ่ายในปี พ.ศ. 2548 (ต่อจากหน้าที่แล้ว)

กลุ่มเขต	พื้นที่ (ตารางกม.)	จำนวนประชากร	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณต่อพื้นที่ (ล้านบาท)	งบประมาณต่อ หัวประชากร
7 กลุ่มพระนครเหนือ	168.24	738,407	910.6	5.41	1233.20
7.1 ดอนเมือง	36.8	159,506	197.18	5.36	1236.19
7.2 หลักสี่	22.84	116,713	158.78	6.95	1360.43
7.3 สายไหม	44.62	165,491	179.26	4.02	1083.20
7.4 บางเขน	42.12	178,986	204.64	4.86	1143.33
7.5 ลาดพร้าว	21.86	117,711	170.73	7.81	1450.42
หมายเหตุ กลุ่มเขตที่อยู่อาศัย รองรับการขยายตัวของตัวเมือง Transition zone ด้านเหนือ					
8 กลุ่มบูรพา	150.18	684,073	964.95	6.43	1410.60
8.1 วังทองหลาง	19.57	114,132	136.92	7.00	1199.66
8.2 บางกะปิ	28.52	149,093	211.23	7.41	1416.77
8.3 บึงกุ่ม	24.31	138,501	154.84	6.37	1117.97
8.4 คันนายาว	25.98	84,080	133.94	5.16	1593.01
8.5 สะพานสูง	28.12	83,147	133.79	4.76	1609.08
8.6 สวนหลวง	23.68	115,120	194.23	8.20	1687.20
หมายเหตุ กลุ่มเขตที่อยู่อาศัย รองรับการขยายตัวของตัวเมือง Transition zone ด้านใต้					
9 กลุ่มสุวินทวงศ์	346.95	258,298	393.4	1.13	1523.05
9.1 คลองสามวา	110.69	132,172	180.33	1.63	1364.36
9.2 หนองจอก	236.26	126,126	213.07	0.90	1689.34
หมายเหตุ กลุ่มเขตเกษตรกรรม และที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมดี					

ที่มา: ข้อมูลจากกรุงเทพมหานคร คิดคำนวณโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 1 การแบ่งกลุ่มเขตตามการจำแนกของกรุงเทพมหานคร และงบประมาณรายจ่ายในปี พ.ศ. 2548 (ต่อจากหน้าที่แล้ว)

กลุ่มเขต	พื้นที่ (ตารางกม.)	จำนวนประชากร	งบประมาณ (ล้านบาท)	งบประมาณต่อพื้นที่ (ล้านบาท)	งบประมาณต่อ หัวประชากร
10 กลุ่มศรีนครินทร์	239.99	398,979	620.25	2.58	1554.59
10.1 มีนบุรี	63.65	118,019	183.83	2.89	1557.63
10.2 ลาดกระบัง	123.86	138,327	241.03	1.95	1742.47
10.3 ประเวศ	52.49	142,633	195.39	3.72	1369.88
หมายเหตุ กลุ่มศูนย์ชุมชนชนานเมือง รองรับสนามบินสุวรรณภูมิ					
11 กลุ่มมหาสวัสดิ์	159.98	489,834	739.04	4.62	1508.76
11.1 คลิ่งชัน	29.48	105,730	167.92	5.70	1588.20
11.2 ทวีวัฒนา	50.22	66,354	154.13	3.07	2322.84
11.3 หนองแขม	35.83	128,493	187.13	5.22	1456.34
11.4 บางแค	44.46	189,257	229.85	5.17	1214.49
หมายเหตุ กลุ่มเขตเกษตรกรรม และที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมดี					
12 กลุ่มสนามชัย	186.17	336,645	523.38	2.81	1554.69
12.1 บางบอน	34.75	96,723	146.57	4.22	1515.36
12.2 บางขุนเทียน	120.69	132,313	222.69	1.85	1683.05
12.3 ทุ่งครุ	30.74	107,609	154.12	5.01	1432.22
หมายเหตุ กลุ่มเขตเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และที่อยู่อาศัยแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์					

ที่มา: ข้อมูลจากกรุงเทพมหานคร คัดคำนวณโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 2 ผลกระทบของการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแต่ละเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานครที่มีต่อตัวชี้วัดความยากจน

Independent\Dependent variables	ypov1	ypov2	ypov3	ypov4	epov1	epov2	epov3	epov4
log (Budget)	0.9716 (1.27)	0.2292 (0.33)	0.0881 (0.14)	-0.0193 (7.23)	1.0881 (2.76)	0.3602 (0.65)	-0.7647 (4.11)	4.7814 (7.42)
กลุ่มเขตรัตนโกสินทร์	-2.1173 * (1.20)	-0.2717 (0.29)	-0.0216 (0.12)	6.6670 ** (2.97)	4.0848 ** (1.63)	1.3438 *** (0.35)	0.4065 (0.66)	23.8171 *** (1.31)
กลุ่มเขตลุมพินี	-3.9280 *** (1.01)	-0.7676 ** (0.22)	-0.2333 *** (0.08)	7.2827 ** (2.96)	5.1151 * (2.58)	1.6566 ** (0.67)	0.5337 (0.69)	24.3564 *** (1.86)
กลุ่มเขตวิภาวดี	-2.4460 ** (1.14)	-0.4163 (0.26)	-0.0947 (0.10)	14.6096 ** (4.16)	6.2954 *** (1.75)	1.9956 *** (0.41)	0.8338 *** (0.19)	25.0195 *** (2.18)
กลุ่มเขตเจ้าพระยา	-3.7171 *** (0.95)	-0.7354 ** (0.20)	-0.2289 *** (0.07)	6.3523 ** (2.01)	2.6853 (2.53)	0.9666 (0.58)	0.3619 (0.30)	15.7496 ** (5.19)
กลุ่มเขตกรุงธนบุรี	-2.6969 ** (1.16)	-0.4824 * (0.27)	-0.1267 (0.11)	3.7462 (2.39)	2.4775 (2.08)	0.8537 ** (0.50)	0.3577 (0.24)	14.4665 ** (5.05)
กลุ่มเขตตากสิน	-0.6746 (0.93)	-0.1406 (0.19)	-0.0468 (0.06)	0.5400 (0.76)	0.9565 (1.37)	0.2439 (0.25)	0.1259 (0.20)	1.7651 ** (0.85)
กลุ่มเขตพระนครเหนือ	-2.4625 ** (0.99)	-0.4395 ** (0.21)	-0.1106 (0.07)	20.9293 *** (1.41)	3.7080 ** (1.23)	1.1971 *** (0.20)	0.4923 *** (0.10)	26.3416 *** (1.98)
กลุ่มเขตบูรพา	-2.5702 ** (1.14)	-0.4752 * (0.25)	-0.1304 (0.09)	10.7207 ** (3.97)	0.2689 (1.94)	0.3413 (0.39)	8.6723 (9.06)	14.5113 ** (5.51)
กลุ่มเขตสุวินทวงศ์	-1.9702 * (1.02)	-0.4014 * (0.21)	-0.1242 * (0.07)	12.0645 ** (4.49)	3.7943 ** (1.17)	1.2168 *** (0.24)	0.5830 ** (0.28)	12.9441 (7.77)
กลุ่มเขตศรีนครินทร์	-3.7715 *** (0.95)	-0.7722 *** (0.20)	-0.2513 *** (0.07)	1.8266 (2.18)	-2.6884 ** (1.10)	-0.4056 ** (0.18)	0.0240 (0.59)	0.9818 (1.74)
กลุ่มเขตมหาสวัสดิ์	-2.4339 ** (1.08)	-0.4989 ** (0.22)	-0.1633 ** (0.07)	1.5223 * (0.90)	-1.6546 (1.19)	-0.2391 (0.17)	-0.0274 (0.20)	1.3458 * (0.75)

Independent\Dependent variables	ypov1	ypov2	ypov3	ypov4	ypov1	ypov2	ypov3	ypov3
Constant	-13.6092 (24.19)	-3.3641 (6.26)	-1.3489 (2.68)	37.9139 (136.59)	-17.1642 (52.27)	-6.3059 (12.37)	14.5740 (77.66)	-63.8213 (140.12)
R-squared	0.5155	0.4150	0.3260	0.5971	0.4683	0.5248	0.1438	0.6624
Obs	50	50	50	50	50	50	50	50

***, **, * denote 1%, 5%, 10% significant levels respectively. Robust standard errors are in parentheses.

ตารางที่ 3

ปัจจัยที่กำหนดการจัดสรรงบประมาณของกรุงเทพมหานคร (Dependent variable: $\log(Budget_{it})$)

Independent variable\Model	1	2	3	4	5
log (Pop)		0.2783 *** (0.06)	0.2700 *** (0.06)	0.1845 *** (0.05)	0.1919 *** (0.06)
log (Area)		0.1589 *** (0.03)	0.1571 *** (0.03)	0.2181 *** (0.02)	0.2229 *** (0.02)
Age 20 to 59			-0.4006 (0.91)	0.0963 (1.13)	0.4991 (1.13)
age 60 and up			3.3965 *** (0.69)	1.1892 (0.85)	1.6789 * (0.95)
สก พรรคประชาธิปัตย์				0.0071 (0.02)	-0.0268 (0.03)
สก พรรคไทยรักไทย					-0.0453 (0.03)
กลุ่มเขตรัตนโกสินทร์	-0.0573 (0.07)	0.4504 *** (0.07)	0.2740 *** (0.08)	0.4642 *** (0.08)	0.4582 *** (0.08)
กลุ่มเขตลุมพินี	-0.0595 (0.05)	0.2706 *** (0.05)	0.0929 (0.06)	0.2471 *** (0.08)	0.2247 *** (0.08)
กลุ่มเขตวิภาวดี	0.0963 (0.06)	0.2674 *** (0.06)	0.1294 ** (0.05)	0.2831 *** (0.06)	0.2773 *** (0.06)
กลุ่มเขตเจ้าพระยา	-0.0130 (0.05)	0.1826 ** (0.06)	0.0782 (0.06)	0.2308 *** (0.06)	0.2237 *** (0.06)
กลุ่มเขตกรุงธนบุรี	0.1070 * (0.06)	0.3305 *** (0.07)	0.1769 ** (0.07)	0.3459 *** (0.07)	0.3235 *** (0.07)
กลุ่มเขตตากสิน	0.1472 ** (0.06)	0.2171 *** (0.05)	0.1338 ** (0.05)	0.2111 *** (0.04)	0.1976 *** (0.05)
กลุ่มเขตพระนครเหนือ	0.0468 (0.05)	0.0245 (0.04)	-0.0073 (0.05)	0.0519 (0.05)	0.0389 (0.05)
กลุ่มเขตบูรพา	-0.0602 (0.06)	0.0265 (0.04)	-0.0139 (0.04)	0.0585 (0.05)	0.0550 (0.05)

Independent variable\Model	1	2	3	4	5
กลุ่มเขตสุวินทวงศ์	0.1195 *	-0.0872	-0.0887	-0.1499 ***	-0.1494 ***
	(0.07)	(0.06)	(0.06)	(0.03)	(0.03)
กลุ่มเขตศรีนครินทร์	0.1819 **	0.0627 *	0.0556	0.0576 **	0.0569 **
	(0.06)	(0.04)	(0.04)	(0.02)	(0.02)
กลุ่มเขตมหาสวัสดิ์	0.0424	0.0606	0.0055	0.0850 **	0.0596
	(0.06)	(0.04)	(0.04)	(0.04)	(0.04)
Constant	18.7431 ***	14.9204 ***	15.0348 ***	15.7036 ***	15.3523 ***
	(0.05)	(0.60)	(0.72)	(0.87)	(0.93)
Time fixed effects	No	No	No	No	No
R-squared	0.1430	0.5094	0.5390	0.7156	0.7197
Obs	350	350	350	150	150

***, **, * denote 1%, 5%, 10% significant levels respectively. Robust standard errors are in parentheses.

ตารางที่ 4

ปัจจัยที่กำหนดการจัดสรรงบประมาณของกรุงเทพมหานคร (Dependent variable: $\log(Budget_{it})$)

Independent variable\Model	6	7	8	9	10
log (Pop)		0.2805 *** (0.05)	0.2801 *** (0.06)	0.1857 *** (0.06)	0.1916 *** (0.06)
log (Area)		0.1581 *** (0.02)	0.1563 *** (0.02)	0.2175 *** (0.03)	0.2215 *** (0.02)
Age 20 to 59			-0.4935 (0.80)	-0.0737 (1.12)	0.2735 (1.13)
age 60 and up			0.7195 (0.82)	0.5284 (0.89)	0.9833 (1.01)
สก พรรคประชาธิปัตย์				0.0108 (0.02)	-0.0173 (0.03)
สก พรรคไทยรักไทย					-0.0371 (0.03)
กลุ่มเขตรัตนโกสินทร์	-0.0573 (0.06)	0.4491 *** (0.06)	0.4104 *** (0.07)	0.5002 *** (0.07)	0.4924 *** (0.07)
กลุ่มเขตลุมพินี	-0.0595 (0.05)	0.2697 *** (0.04)	0.2315 *** (0.06)	0.2838 *** (0.07)	0.2625 *** (0.08)
กลุ่มเขตวิภาวดี	0.0963 * (0.06)	0.2659 *** (0.04)	0.2388 *** (0.04)	0.3145 *** (0.05)	0.3072 *** (0.05)
กลุ่มเขตเจ้าพระยา	-0.0130 (0.05)	0.1816 *** (0.05)	0.1608 *** (0.05)	0.2557 *** (0.05)	0.2478 *** (0.05)
กลุ่มเขตกรุงธนบุรี	0.1070 * (0.06)	0.3287 *** (0.06)	0.2965 *** (0.07)	0.3796 *** (0.06)	0.3585 *** (0.07)
กลุ่มเขตตากสิน	0.1472 ** (0.05)	0.2157 *** (0.04)	0.1978 *** (0.04)	0.2302 *** (0.04)	0.2176 *** (0.04)
กลุ่มเขตพระนครเหนือ	0.0468 (0.04)	0.0234 (0.03)	0.0254 (0.04)	0.0678 (0.05)	0.0558 (0.05)
กลุ่มเขตบูรพา	-0.0602 (0.05)	0.0258 (0.03)	0.0200 (0.03)	0.0722 (0.05)	0.0682 (0.05)

Independent variable\Model	6	7	8	9	10
กลุ่มเขตสุวินทวงศ์	0.1195 ** (0.06)	-0.0865 * (0.04)	-0.0903 ** (0.04)	-0.1527 *** (0.03)	-0.1521 *** (0.03)
กลุ่มเขตศรีนครินทร์	0.1819 *** (0.05)	0.0625 ** (0.02)	0.0604 ** (0.02)	0.0602 *** (0.02)	0.0595 *** (0.02)
กลุ่มเขตมหาสวัสดิ์	0.0424 (0.05)	0.0602 ** (0.03)	0.0515 * (0.03)	0.0992 ** (0.04)	0.0772 * (0.04)
Constant	18.5900 *** (0.05)	14.7453 *** (0.55)	15.0171 *** (0.61)	15.8681 *** (0.86)	15.5677 *** (0.94)
Time fixed effects	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes
R-squared	0.2788	0.6472	0.649	0.7359	0.7386
Obs	350	350	350	150	150

***, **, * denote 1%, 5%, 10% significant levels respectively. Robust standard errors are in parentheses.